

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

11010

Acord del Ple del Consell Insular de Mallorca, de la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la torre des Verger, pol.1 parc. 40 sa Torre del terme municipal de Banyalbufar (Exp.: 352/2020)

El Ple del Consell Insular de Mallorca a la sessió de 14 d'octubre de 2021 va adoptar entre d'altres el següent acord:

“FETS

1.- El Servei de Patrimoni Històric va iniciar d'ofici, d'acord amb l'article 7.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural, amb categoria de monument, de la Torre des Verger (Banyalbufar).

L'objecte del present expedient és delimitar aquesta edificació i el seu entorn de protecció per tal de completar la declaració originària, així com complimentar tot allò que estableix la Llei 12/1998 sobre el procediment i contingut dels expedients de declaració d'un Bé d'Interès Cultural. Se completen, per tant, a més de la delimitació del bé i del seu entorn de protecció, la fitxa tècnica, la memòria històrica i descriptiva, l'estat de conservació, les mesures de protecció i criteris d'intervenció.

2.- El 14 de juliol de 2020, els tècnics del Servei de Patrimoni Històric, van emetre informe per tal d'adaptar la declaració genèrica de que gaudeix la Torre des Verger a la legislació vigent en matèria de patrimoni històric, i que s'incoà la modificació de l'expedient de BIC, amb categoria de monument, de la torre des Verger amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren a l'informe esmentat i a la planimetria que adjunta.

3.- La Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca en la sessió de dia 28 de juliol de 2020 va acordar incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre des Verger del terme municipal de Banyalbufar, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 14 de juliol de 2020, que s'adjunta i forma part integrant del present acord

4.- El 23 de desembre de 2020 es va sol·licitar informe preceptiu a la UIB d'acord amb l'article 9.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, de patrimoni històric de les Illes Balears. I el 22 de març de 2021 va entrar via registre electrònic (8204) l'informe emès per la UIB, amb data 11 de març de 2021, en sentit favorable.

5.- D'acord amb el que disposa l'article 9.3 de la Llei 12/1998, de 21 de juny, del patrimoni històric de les Illes Balears, es va obrir un termini d'audiència als interessats de quinze dies hàbils. Dins aquest termini no s'han presentat al·legacions per part dels interessats.

6.- Així mateix, es va procedir a obrir el tràmit d'informació pública d'un mes en el BOIB núm. 52, de 20 d'abril de 2021

Fonaments de dret

Primer.- La torre des Verger fou protegida pel Decret de 22 d'abril de 1949 (BOE núm. 125, de 5 de maig de 1949) sobre protecció dels castells espanyols. En aquest decret ja s'establia la necessitat d'elaborar un inventari documental i gràfic que identifiqués aquests elements a protegir. Aquesta prevenció es complí amb la redacció, el 1968, del *"Inventario de Protección del Patrimonio Cultural Europeo. Monumentos de Arquitectura Militar."* En aquest inventari apareix sa Torre des Verger com a edificació fortificada, amb el codi 032(IPCE).

Així doncs, aquesta protecció genèrica, acompanyada pel posterior inventari (IPCE) afecta aquesta edificació que, en virtut de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol i de la disposició addicional primera de la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears, passà a tenir consideració de BIC (monument) i consta inscrita, al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat amb el codi R-I-51-0008353. També es troba inclosa al catàleg de Béns Patrimonials del terme municipal de Banyalbufar, amb aprovació inicial per part del ple municipal de 27 de maig de 2014, i amb el codi d'identificació BANY-A-012, tipologia Torre i amb grau de protecció A.

Segon.- El 2 de setembre de 2021 els tècnics del Servei de Patrimoni Històric han emès informe proposta tècnic per tal d'adaptar declaració genèrica a la legislació vigent en matèria de patrimoni històric, i proposen la declaració de la modificació de l'expedient de BIC, de la Torre

des Verger de Banyalbufar amb categoria de monument, amb delimitació del Bé i del seu entorn segons la descripció literal i gràfica que figuren descrits a l'informe esmentat i a la planimetria que adjunta l'informe.

Tercer.- L'article 10 de la Llei 12/1998 regula que l'acord de declaració s'haurà d'adoptar pel Ple del Consell de Mallorca.

Quart.- D'acord amb els articles 7 i següents de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de Patrimoni Històric.

Cinquè.- D'acord amb el Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca, aprovat pel Ple de dia 12 d'abril de 2018, amb correcció d'errades materials aprovades pel Ple de 12 de juliol de 2018 (BOIB núm. 89, de 19/07/2018).

Atès l'exposat, es formula la següent proposta d'acord:

I.- Aprovar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre des Verger del terme municipal de Banyalbufar, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 2 de setembre de 2021, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II.- Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament s'estableixen a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

III.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Banyalbufar i al Govern de les Illes Balears.

IV.- Publicar aquest acord de declaració al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.

Annex I

Informe tècnic de 2 de setembre de 2021

INFORME PROPOSTA DE DECLARACIÓ

Atès que en data 28 de juliol de 2020 la Comissió insular de Patrimoni Històric de Mallorca va acordar incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument de la Torre des Verger del terme municipal de Banyalbufar.

Atès que en data 16 de març de 2021 (reg. gen. 8204) es va remetre informe favorable de la UIB, signat per les doctores Antònia Juan Vicens i Mara Magdalena Cerdà Garriga.

Atès que no s'han presentat al·legacions a l'expedient de referència.

I a la vista que s'han duit a terme tots els tràmits establerts a l'article 7 (procediment de declaració) i article 8 (contingut de l'expedient de declaració) de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, es proposa modificar l'expedient de declaració com a bé d'interès cultural, amb categoria de monument de la Torre des Verger, del terme municipal de Banyalbufar, d'acord amb el següent informe:

1. INTRODUCCIÓ

La primera iniciativa per dotar a l'arquitectura defensiva d'una normativa amb caràcter jurídic que permetés la seva tutela fou el Decret de 22 d'abril de 1949 (BOE núm. 125, de 5 de maig de 1949) sobre protecció dels castells espanyols. En aquest decret ja s'establia la necessitat d'elaborar un inventari documental i gràfic que identifiqués aquests elements a protegir. Aquesta prevenció es complí amb la redacció, el 1968, del "Inventario de Protección del Patrimonio Cultural Europeo. Monumentos de Arquitectura Militar." En aquest inventari apareix sa Torre des Verger com a torre, amb el codi 032(IPCE).

Així doncs, aquesta protecció genèrica, acompanyada pel posterior inventari (IPCE) afecta aquesta edificació que, en virtut de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol i de la disposició addicional primera de la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears, passà a tenir consideració de BIC (monument) i consta inscrita, al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat amb el codi R-I-51-0008353

L'immoble objecte d'aquest expedient es troba inclòs al Catàleg de Béns Patrimonials del Terme Municipal de Banyalbufar amb data d'aprovació inicial, per part del Ple municipal de 27 de maig de 2014, i amb el codi d'identificació BANY-A-012, tipologia Torre i amb grau de protecció A.

Per altra part, tot el terme municipal de Banyalbufar se situa dins la zona declarada Paratge Pintoresc (corresponent a la costa Nord-est de Mallorca) pel Decret 984/1972, de 24 de març (BOE 94, 19/4/1972), la qual mitjançant la disposició transitòria vuitena de la Llei 16/85, del patrimoni històric espanyol, i posteriorment la disposició addicional primera de la Llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, va passar a ésser considerada Bé d'Interès Cultural.

L'objecte del present expedient és delimitar aquesta edificació i el seu entorn de protecció per tal de completar la declaració originària, així com complimentar tot allò que estableix la llei 12/1998 sobre el procediment i contingut dels expedients de declaració d'un Bé d'Interès Cultural. Se completen, per tant, a més de la delimitació del bé i del seu entorn de protecció, la fitxa tècnica, la memòria històrica i descriptiva, l'estat de conservació, les mesures de protecció i criteris d'intervenció.

2. FITXA TÈCNICA

Denominació: TORRE DES VERGER

Emplaçament: DS sa Pedra s'Ase 40. Polígon 1, parcel·la 40. Sa Torre

Municipi: Banyalbufar

Cronologia: s. XVI

Usos:Original: defensiu; actual: sense ús.

Classificació de sòl: Sòl Rústic protegit (AANP), ANEI Serra Tramuntana segon PTM. Sòl No urbanitzable segon NNSS Banyalbufar.

3. MEMÒRIA HISTÒRICA

3.1. Les torres de defensa de Mallorca

Les circumstàncies geogràfiques de les Balears han fet que al llarg de tota la seva història els seus pobladors hagin estat pendents de possibles incursions arribades des de la mar. Si bé es troben edificacions de caire defensiu des de la prehistòria, es des de l'edat mitjana, quan es comencen a executar a Mallorca les primeres obres d'envergadura pel que fa a arquitectura militar, primer en època islàmica i després cristiana.

D'època islàmica destaca l'antiga Almudaina, parcialment fonamentada sobre restes romanes. També el recinte emmurallat de Palma (dos recintes d'aquesta època), el Castell de Santuari, el d'Alaró, el de Pollença, i altres torretes aïllades que constitueixen un sistema defensiu de conjunt per tota l'illa. Ja en època cristiana, i amb una concepció similar, es construeixen els castells de Capdepera, Bellver, reforma de l'Almudaina, les torres de Porto Pi, la torre de Canyamel, etc. Comença, a més, a regularitzar-se la vigilància costanera amb el posicionament de vigilants en punts estratègics prop de la mar, de manera que podien avisar als nuclis propers davant de possibles desembarcaments.

A partir del període baix medieval hi ha un augment d'aquestes estructures defensives vinculades tant a espais domèstics com al control de punts estratègics. Aquest és l'origen del sistema defensiu de tot el front costaner, que es perfeccionarà en el segle XVI amb l'augment de les incursions pirates a l'illa, amb importants successos com l'assalt al Port de Sóller (1542), Valldemossa (1545), Pollença (1550) i el desembarcament d'Andratx (1558).

Davant aquesta situació, a partir del segle XVI, s'anà creant un entramat de torres marítimes, perfectament planificat, en vistes a la defensa global del territori, que finalitzà en el segle XVII. Juan Binimelis fou l'impulsor de l'edificació d'aquestes torres i dels sistema de senyals (fum durant el dia i foc durant la nit). Les torres defensives costeres, com les interiors, tenien com a principal funció la d'encarregar-se de la vigilància dels nuclis habitats, donar avis a través del sistema de focs dels atacs de tropes enemigues, així com de servir de refugi per la pròpia gent de les possessions.

En el segle XVIII s'introdueixen novetats en el sistema defensiu degut a novetats en l'armament, malgrat es manté l'antic sistema de vigilància. Es comença la construcció de bateries defensives, de construcció menys costosa i silueta menys vulnerable. Aquestes proliferen sobretot a les badies d'Alcúdia i Pollença (Bateria de Tacarix, de Manresa, l'Avançada, d'Albercutx). A Palma, es construeix la bateria Avançada de Sant Carles l'any 1662, i a finals de segle es fortifica la Badia d'Alcúdia amb les bateries de Morell, Son Bauló, Bateria Nova de s'Albufera i la des Faraió.

En el segle XIX es produeixen novetats en l'enginyeria militar, augmentant la capacitat de projecció dels projectils, quedant obsolet el concepte de les torres de defensa, així com les murades modernes i les "zones polémicas". A finals del segle XIX es construeixen nous elements com la Torre den Pau, Bonanova, Illetes i Enderrocat, amb la Bateria Alfons XIII.

De tota aquesta part de la història defensiva de l'illa es conserven, entre les torres de la costa i torres i edificis fortificats de l'interior, prop de dos-cents elements. En el terme de Banyalbufar s'han inclòs 8 elements al llistat de l'IPCE i per tant amb declaració com a BIC.

Les torres de defensa costaneres de Mallorca suposen un valor paisatgístic de primer ordre a la nostra illa.

3.2. La Torre des Verger: dades històriques

La torre de Banyalbufar es coneguda amb altres denominacions: talaia des Verger, torre des Coll des Verger, talaia des port de sa Pedra s'Ase, i el més popular i estès, torre o mirador de ses Ànimes. La població local l'anomenen, simplement com, sa Torreta

La torre sembla que fou edificada arrel d'unes ràtzies de corsaris patides el 1545. Això no obstant, segons la bibliografia, fins el 1579 no començaren les obres - amb els diners assignats pel Gran i General Consell en els seus acords del 1577 i 1579 -, i l'any següent, la Universitat d'Esporles i Banyalbufar hagué d'imposar una contribució extraordinària per recaptar la quantitat necessària per fer-la. El mes de febrer del 1585 fou visitada pel virrei Lluís Vic i Manrique.

Hi ha constància documental d'una sèrie de reparacions dutes a terme les darreres dècades del segle XVII: l'any 1672 el mestre picapedrer Francesc Vic li feu certes reparacions per escarada, valorades en nou lliures; el 1673 s'obrà a algunes de les torres marítimes de la part de Ponent i és possible que, si l'any anterior no s'hagués acabat del tot la reparació, s'aprofités aquesta ocasió per fer-ho; i el 1696 fou reparada novament.

El 10 de febrer de 1754 Pere Vives i Borguny, lloctinent del batle a Banyalbufar, comunicava una sèrie de desperfectes a la torre: a la porta li faltava un galfó, l'escala per pujar al terrat estava un poc espatllada i el batiport per tancar el terrat estava en mal estat i s'havia de tapar amb un tros de post sense frontisses. El 1793 el brigadier Reynaldo esmentava, entre d'altres dades, que per pujar a la torre era necessari travessar un pas estret i dificultós fet de penyals, ja que el pont encara no existia. A més, a la seva descripció diu que la torre no disposava d'escala de corda, ja que el portal està situat a la planta baixa; tenia un matacà sobre la porta i dues espitlleres a la part de terra. A més, considerava que els murs necessitaven ser reparats per dintre i per defora.

Amb la conquesta d'Algèria i Tunis per part de França el 1830, la vigilància marítima esdevingué innecessària. Així, el Cos de torrers de les Illes Balears fou suprimit l'any 1867 i l'exèrcit tornà la torre a l'Estat.

El 1875 el ministeri d'Hisenda la tragué a la venda en primera subhasta. Havia estat tassada només al tipus de 70 pessetes, a causa del mal estat de conservació i de que el terreny on està aixecada és improductiu i de dimensions reduïdes. La documentació de la subhasta esmentava que la torre és de secció circular; de 6,61 metres quadrats i que les parets tenen 1,20 mts. de gruixa. L'adquirí Francesc Manuel de los Herreros, en nom de l'arxiduc Lluís Salvador. Després, l'Arxiduc també adquirí el pinaret que hi ha entre la torre i la carretera, i restaurà l'edifici. Quan l'any 1915 morí l'Arxiduc, la torre passà a ser dels seus hereus, i el Foment de Turisme projectà adquirir-la dues vegades, el 1922 i el 1967.

Durant el segle XX s'han fet diverses intervencions a la torre. En una fotografia de començaments del 1924 no s'hi veu el pont que la uneix amb l'esplanada però l'any 1933, en una fotografia feta per encàrrec del novel·lista francès resident a Formentor Francis de Miomandre, ja hi apareix el pont. Per altra banda, segons informació oral de Joan Riera Colom, mestre d'obres de Bunyola (recollida a algunes referències bibliogràfiques), cap els anys 1960 es varen tapar alguns crulls i es va encimentar el trespol. L'any 1983 l'ajuntament de Banyalbufar inicià gestions per restaurar la torre i consolidar el penyal, però aquestes obres finalment no es portaren a terme.

Després de varis intents infructuosos, l'any 1995, es va dur a terme un projecte de restauració complert del què, tot i que pugui ser considerat com a inadequat a dia d'avui, segons la "Llei 12/1998 de 21 de desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears", encara es conserven les seves intervencions: construcció de l'escala metàl·lica d'accés a planta de coberta; la reconstrucció dels paraments de paret en verd de la terrassa superior i la coronació del mur donant-li forma i pendent per a la col·locació de les bigues i teules; el paviment de la terrassa; el paviment interior de planta baixa de la torre; l'obertura de finestres tapiades i l'arranjament d'espitllera.

Abans d'aquesta restauració, l'any 1994, el departament de carreteres va construir, devora la torre, un petit jardí amb uns bancs que encara avui dia es conserven, tot i que en un estat de conservació mitjà.

L'any 2005 es va dur a terme la darrera intervenció sobre la torre i el seu entorn, realitzant obres de reparació, neteja i conservació.

La Torre d'es Verger és, una de les torres amb més ressò turístic, i per tant amb més reconeixement com element patrimonial, tant per a la població local com per als turistes.

4. MEMÒRIA DESCRIPTIVA

La torre, localitzada a la carretera de Banyalbufar a Estellencs, a l'altura del Km 88,600, es situa entre els 166m. i 177m. d'alçada, a un indret anomenat La Torre o Coll d'en Verger. Era l'única talaia que feia senyes del foc i fum a Banyalbufar.

La parcel·la on s'ubica la torre es troba a un paratge natural, sense edificacions properes, atorgant un alt valor paisatgístic i monumental al lloc. Al nord llinda amb la mar, amb un fort penya-segat que s'obre als seus peus, al l'est amb la carretera i a sud i oest amb parcel·les rústiques cobertes per vegetació.

La torre des Verger destaca sobre el conjunt de torres costaneres, per ser la més senzilla de les torres d'aquesta tipologia, per ser la de diàmetre interior més reduït (el que fa pensar que els guardes no vivien allà, si no a una barraca propera), i perquè, al no alçar-se damunt un terraplè i ser només de planta baixa, té el portal quasi a nivell de sòl exterior.

La seva localització, sobre un petit promontori, ja li atorga una posició defensiva. S'accedeix a la torre travessant un pont que dona a cinc graons que superen el desnivell de la roca mare on s'ubica la torre. L'accés per als vianants a la torre es realitza des de l'esplanada existent al costat de la carretera.

És una torre molt senzilla de planta circular, de 4,70m de diàmetre exterior i 2,26m interior (a planta baixa) i 2,70m d'alçada màxima des del trespel de planta baixa fins al paviment del terrat, amb un petit parapet a la banda del mar, que s'alça 0,98m respecte a aquest nivell i un altre parapet, a la part de terra, que s'alça 2,70m respecte al terrat. Recolzat sobre aquest parapet trobem una petita teulada a un aiguavés, que genera un porxo que servia d'aixopluc i per evitar l'entrada d'aigua al nivell inferior a través del forat de l'escala. Avui dia la teulada es troba en mal estat, només es mantenen les bigues de fusta (no són les originals), les perllongues i alguna teula ceràmica. La resta de la terrassa queda descoberta i envoltada per el parapet més baix. Aquest parapet només conta amb el matacà que es situa damunt el portal, mentre que el més alt té tres espatlleres i una finestra.

La torre està executada en maçoneria, travada amb morter molt tosc (argamassa, feta de pedra petita i calç). S'estructura amb una cambra principal al nivell inferior, sense cap més obertura que la de la porta i el petit òcul que dona accés al terrat, amb coberta de volta, de 2,20m a la seva part més alta, situada a poca alçada de terra i una terrassa superior a la qual s'accedeix a través d'una escala de ferro des de la planta baixa.

S'accedeix a la cambra principal través d'un portal d'arc de mig punt de només 1,60 metres d'alçada i 72cm de llum. S'arriba a ell des de la roca mare on s'aixeca la Torre per una curta escalonada de cinc graons en arc de cercle. El portal disposa d'una porta de fusta. El matacà que hi ha sobre aquest portal, és de fàbrica nova de marès, ja que les restes que es conservaven d'un matacà primitiu, foren substituïdes per peces novelles amb la restauració de 1995. Consisteix en una paret de marès sostingut per mènsules, amb unes obertures entre dites mènsules.

5. ESTAT DE CONSERVACIÓ

5.1 Estat de conservació tipològic

L'estat de conservació tipològic és bo pel que fa a l'aspecte exterior, tot i haver sofert al llarg dels anys algunes modificacions respecte al seu estat original, com per exemple la modificació del traçat de l'escala que dona accés al portal d'entrada o la possible substitució de les bigues originals del porxo de coberta, possiblement d'ullastre i secció circular, per unes bigues de fusta de secció rectangular.

La torre també ha sofert l'afegit d'altres elements, que probablement substituïen als elements originals, en mal estat de conservació o enderrocats. Es tracta del matacà situat sobre la porta d'accés, de fàbrica nova de marès, la pèrgola de formigó prefabricat o les escales metàl·liques d'accés a coberta.

Per altra part, en les intervencions anteriors de restauració de la torre, es dugueren a terme actuacions a nivell d'acabats, intervenint als paraments exteriors, i interiors, utilitzant morters hidràulics (ciment mallorquí i/o pòrtland) no compatibles amb el suport o substituint el paviment de la terrassa.

5.2 Estat de conservació física

Estructuralment la torre no presenta patologies greus als murs ni als forjats que puguin posar en perill la seva estabilitat estructural, tot i que s'observa el mal estat de les bigues de fusta del porxo de terrassa, que presenten fissures i es troben mal travades a la maçoneria de pedra; en el punt d'entrega de la biga al mur han aparegut esquerdes en sentit vertical. Les bigues també presenten taques de grafit.

Per sobre de les bigues trobem uns rastrells de fusta que suporten algunes teules ceràmiques, en mal estat de conservació, i que podrien ser perilloses en cas de despenjament.

Les bigues de fusta actuals són d'esquadria rectangular i probablement no se corresponen amb les originals, possiblement d'ullastre i de format més rodó/quadrangular treballades amb aixà.

Als paraments exteriors de la torre s'observa el revestiment en mal estat en alguns punts, així com una forta presència de juntes executades en reparacions anteriors amb morters hidràulics (mallorquí o ciment pòrtland), no adients, ni compatibles amb el suport. Algunes juntes presenten mancances, fet que, juntament amb la seva exposició a la intempèrie, afavoreixen la penetració d'aigua i debilitament de les fàbriques. Així mateix, la presència d'alguns elements de ferro, com l'escala metàl·lica, o els ancoratges de la porta d'accés poden presentar oxidacions en el seu punt d'unió amb el mur de pedra que facin malbé el suport.

En relació a l'interior de la torre, la cambra principal, situada en planta baixa presenta degradació pel que fa al seu estat de conservació, amb forta presència de taques d'humitat amb salitre i pèrdua del revestiment i falta de cohesió d'aquest amb el suport.

L'interior de la torre està brut, amb presència de restes vegetals, que també trobem al desguàs de la pèrgola.

5.3 Estat de conservació de l'entorn

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a que, fins a l'actualitat s'ha conservat adequadament la connexió visual d'aquesta torre vers la mar i d'aquesta cap a la torre. La torre resulta també visible des de la carretera Banyalbufar-Estellencs, des de la qual actualment s'hi accedeix a través de l'esplanada.

La torre s'insereix actualment en un entorn natural de pineda, que antigament va estar plantat de vinya, segons referències històriques de l'Arxiduc Lluís Salvador. Aquest entorn s'ha vist transformat després de la urbanització l'any 1994 de l'esplanada/mirador que dona accés al pont que connecta amb la torre. En aquest espai s'observa actualment un mal estat de conservació, amb presència de solcs de desguàs i vegetació aflorant al paviment de terra de l'esplanada.

6. DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA DELIMITACIÓ DEL BÉ I DE L'ENTORN DE PROTECCIÓ

6.1 Descripció i justificació de la delimitació del bé

Tal i com s'ha anat exposant al llarg d'aquest informe, l'element amb significats i valors patrimonials ho constitueix la pròpia torre, amb una àrea de 18'45 m². Donat que no s'observa cap altre element a l'entorn que formés part del conjunt original, l'element delimitat com a BIC és la torre, tal i com es recull a la delimitació gràfica adjunta.

6.2 Descripció i justificació de la delimitació de l'entorn.

Es delimita com a entorn de protecció un envolupant de l'element declarat BIC que permeti garantir la preservació dels seus valors patrimonials actuals que, en aquest cas s'han de dirigir principalment, al marge de la seva necessària conservació física, vers la seva consideració de punt d'observació sobre el territori i la seva pertinença al sistema defensiu que envoltava la costa. L'entorn de protecció té un àrea de 12,41 ha

La delimitació de l'entorn de protecció s'ha establert a partir de la valoració combinada d'una sèrie de variables, a fi de preservar el significat i els valors complets del bé cultural: estat de conservació de l'element, preservació física del bé, visualització de la torre des de terra, visualització des de la torre cap a la mar i de la mar cap a la torre i visualització de la torre des de les torres de defensa properes, tal i com queda recollida a la delimitació gràfica adjunta.

L'àmbit definit com entorn de protecció, que apareix representat gràficament a la documentació planimètrica adjunta, inclou una porció del territori que permeti una correcta percepció de la torre i des de la torre, en tant que l'element quedi integrat en el territori on s'ubica i per tal de prevenir una major degradació de la relació existent entre l'element i el seu medi físic.

Concretament hi ha dos límits que s'han establerts com a dues línies que recorren de forma gairebé paral·lela, i que són la línia de costa i la carretera, aquesta inclosa. Els altres dos límits s'han fet pels límits de la conca visual, ajustant lleugerament aquests límits per tal de fer-los coincidir amb el parcel·lari per aquests 2 costats.

7. PRINCIPALS MESURES DE PROTECCIÓ I CRITERIS D'INTERVENCIÓ EN EL BÉ I EL SEU ENTORN

7.1. Mesures de protecció del propi bé

Pel que fa al BIC, s'ha de garantir la seva conservació en el seu estat primigeni, tant del bé com del paisatge, admetent-se tan sols aquelles obres que estiguin encaminades a la seva consolidació, conservació i restauració, i en casos excepcionals, de recuperació d'algunes de les seves característiques originals, sense possibilitat alguna de canvi que impliqui una modificació en la seva estructura, distribució i elements d'acabat. En qualsevol cas, les intervencions haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element. S'haurà de mantenir la volumetria existent.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

Les intervencions més modernes que modificaren la configuració original de la torre podran ser objecte d'estudi més específic i si fos el cas, d'intervenció més profunda i reversió de les parts inapropiades.

S'hauran d'eliminar tots els afegits que alteren els valors històrics de l'element. En l'àrea delimitada s'haurà d'eliminar la vegetació, parant especial atenció a evitar vegetació adossada a la construcció i a la pròpia torre i no s'hi podrà construir, mantenint-se la volumetria legalment existent.

Per a les obres de conservació i restauració del monument s'utilitzaran els materials propis del moment de la seva construcció, evitant qualsevol reconstrucció llevat de les que son necessàries per l'estabilitat de la torre o per a evitar una imminent degradació, sempre amb el criteri de potenciar la imatge original i amb la mínima incidència paisatgística de les intervencions a la pròpia torre i a les intervencions al seu entorn.

En cas de recuperar elements, aquests tindran característiques documentades com els que varen ser primigenis per no desvirtuar la contemplació del bé però sempre diferenciables i datables.

S'hauran de prendre les mesures adients per tal d'evitar els actes de vandalisme, que, poden contribuir a la degradació accelerada de l'element.

S'han de estudiar les mesures necessàries per tal d'evitar les penetracions d'aigua i humitats des de l'exterior.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les intervencions més enllà del simple manteniment, hauran de comptar amb la participació d'un equip interdisciplinari en el que hi participi, a més de l'arquitecte i l'enginyer de l'edificació, un historiador/historiadora de l'art, un arqueòleg i un restaurador.

Qualsevol intervenció prevista al bé, ha de passar per l'observació acurada del bé, el seu estudi històric, constructiu, arqueològic i de restauració que se duen a terme mitjançant documents escrits, imatges històriques de la torre, cales arqueològiques, analítiques, investigacions, que justifiquin les decisions preses.

7.2. Mesures de protecció de l'entorn

Com s'ha esmentat, amb la delimitació d'aquest entorn de protecció es pretén, en primer terme, una protecció física del monument, la qual anirà des dels aspectes constructius o estructurals fins a aquells més estètics.

L'altre de les funcions principals d'aquest entorn de protecció és la preservació de les visuals del monument, vinculades, en un element d'aquesta naturalesa, al seu significat i als seus valors essencials. Per tant, les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument des dels punts on es visualitzava per dur a terme la seva funció original, ni les visuals des d'aquest cap als voltants.

Per a la delimitació de l'entorn del bé s'ha establert com a criteris principals la preservació física del propi bé juntament amb la preservació de les visuals, tant del propi bé, com del bé amb la mar i les torres properes. Per això, dins l'àmbit de l'entorn de protecció no es podran dur a terme actuacions que no tinguin una relació apropiada amb el bé, ni totes aquelles que utilitzin materials o tècnica inapropiada. No s'hi podran instal·lar elements que pertorbin la visualització del bé. No es podran dur a terme actuacions que puguin afectar a la contemplació del bé, des de el punt de vista d'aspectes més formals de geometria i volumetria fins a aspectes de tractament superficial com ara el cromatisme o els acabats.

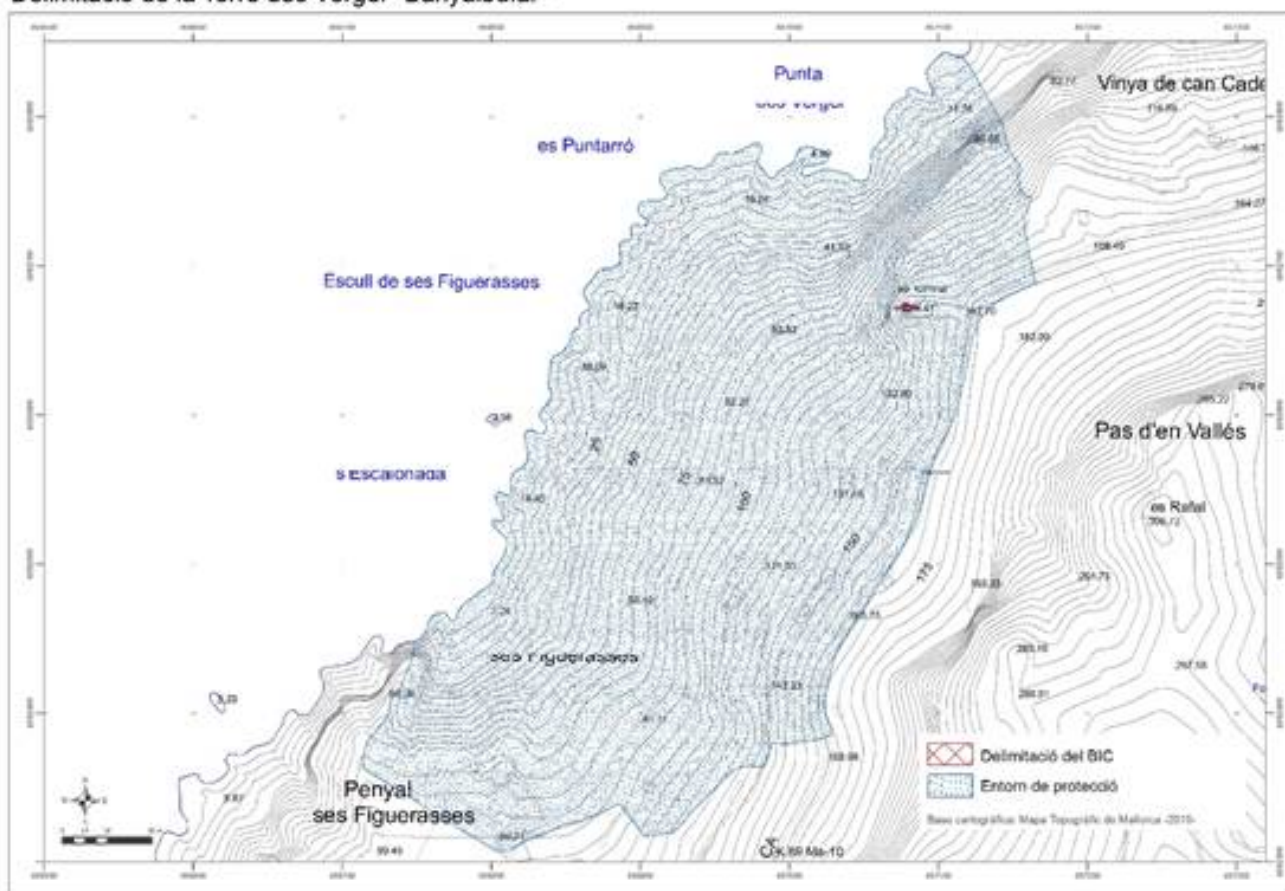
La llei 12/98 tracta el tema dels criteris d'intervenció en els entorns de protecció dels béns d'interès cultural en el seu art. 41.3, assenyalant que el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció d'aquests béns no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. Així mateix, es prohibirà qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runes o deixalles.

En tot cas, s'haurà d'estar al que assenyalava la llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, especialment en el seus articles 3 (col·laboració del particulars), 22 i 23 (protecció general dels béns del patrimoni històric i preservació de béns immobles), 24 (suspensió d'obres), 26 (deure de conservació), 27 (incompliment dels deures de conservació), 28 (reparació de danys), 29 (informes i autoritzacions), 31 (col·locació d'elements exteriors), 37 (autorització d'obres), 40 (llicències) i 41 (criteris d'intervenció en els béns d'interès cultural) i 45 (béns mobles inclosos en un bé d'interès cultural).

8. CONCLUSIÓ

Tal i com s'ha exposat, la Torre des Verger gaudeix de la declaració de BIC, amb categoria de monument i codi R-I-51-0008353

Per tal d'adaptar aquesta declaració a la legislació vigent en matèria de patrimoni històric, proposem la declaració de la modificació de l'expedient de BIC, de la Torre des Verger de Banyalbufar amb categoria de monument, amb delimitació del Bé i del seu entorn segons la descripció literal i gràfica que figuren descrits a l'informe i a la planimetria adjunta.

9. PLANIMETRIA**Delimitació de la Torre des Verger -Banyalbufar-****10. FOTOGRAFIES**

Veure expedient administratiu''

En el dia de la signatura electrònica (22 d'octubre de 2021)

L'òrgan resolutori

Isabel Maria Busquets Hidalgo

Delimitació de la Torre des Verger - Banyalbufar-

